

Бедик ат хүлээндирip турар

Бистин Эркин районун парторганизацияларында хей-хей коммунист партиянын политикаын чонга чедирip, ону амыдырага боттандырылганда, боттарынын амаалкы ажылдарын күөсүдеринге өзүлүг дайынчалар боуп, социалисттик чарышка авангардчы ролун көргүзүп турар. Беш чалдын шийитирип чыгып чал районун хей-хей ажил-шиччилери боттарынын алган социалисттик хүлээлгелерин амыр күөсүдөп, ниитин амыр-хөраеги улуг чедиринерин чедип ап, чаазикти бедик шааналдарын алектилери болганнар база хей. Оларын аразында коммунистер Орус Намдал Ленин ордон-биле, Суму Дамчан, Сергей Мижит, Шимээ Союз олар Күш-ажылдын Бизил Түр орденнери-биле шаанатканыр.

Коммунисттин адып, оон аталарын бедик кагалар чоруур хоочун коммунистер биеер чоргаарзыр бис. Районун партия аге организацияларын коммунистерлер боттарынын амаалкы ажылдарын партийжи өзү-биле күөсүдөп, назм-хары угланды берсе-даа, кезээде чуткүлдүг ажылдаар, чонга алдар-хүндүлөдүг хей. Манаа хамаарыштыр «Коммунизмче орук» колхозта Александр Сендини, «Чая орук», «Морен», Ленин атыг колхозтарда Маачын Давааны, Союн Бексени, Долзат Күнделди

мактап болур. Олар ниитини малын ажаап, өстүреринге, дамгалап, кадаларынга хей чылдар дургүзүндө үрө-түн-недди амылдап, күш-ажылчы бедик көргүзүлгелерин чедип ап көлөнгөн. Боттарынын ажы-төлүн, өске-даа хей амылдарын — малчыннын мергежилдинге өөрткөнөн. Оларнын ажыл-ижи чугае районда өвөс, харин республикада бедик сурагып турар.

Хоочун коммунистерин амыр-ижи, амыдырал-чүртталгызы — өзүлүг кижизиндеги учур-дузалыг болуп турар. «Чая орук» колхозтон М 1 хойжу бригаданын Союн Ойдуштун назм-хары угатса-даа, ам-даа хей-ниитини амылды идекпейлиг кижикчи, ниитини хөрээ дөш кезээде сагыш салып чоруурларын көрөзүн. Ол ам хойжу бригадала парбөдүктү удуруп турар. Ук бригада районда эки-ажылдыг бригадаларын көрөзүн. Партия, совет, ажыл-алгыш болгаш өске-даа хей-ниити органнарынга үр чылдар амылдап келген коммунистер Михаил Шойжун, Сергей Чыбыа, а ол кышкы Эр-ангиче баштайгы колхозту органнарынга тургусканарнын бирээни, хоочун коммунист Каваа Овааны олар ам-даа хей-ниити амылдын эреш-шүдүргү кижикчи, хурадаларга болгаш хууда бөсөдаларга боттарынын арга-дуржулгаларына биле солчуп турарлар. Манагы индыг эштер анык ком-

мунистерин өзүлдөсүнгө, быжгып дадыгарынга, күш-ажылчы чедиринерге өорук киреринге улуг салдарын чедирип, үлөгөр-чиктеги көргүзүп турар.

Партийжи амыдыралдын ниитини норма-чижектерин салгырынга, коммунистерин политиктиг болгаш күш-ажылчы идекпейлиг бедилеринге, сагыла-чурумну быжгылаарыга организас-политиктиг чутугаа хемчег — партикументилерин солугурунга белеткелдер болгаш ону бедик денеге өрттирип турары улуг учур-дузалыг болган. Бо айтырылганда партия хурадаларынын учур-дузалыг база аажок улуг. Хурадаларга «Будурагаге коммунистерин авангардчы ролу», «Социалисттик чарышка партийжи учурулуга», «Коммунистерин идея-политиктиг денелиг бедилери», «СЭКП Уставынын негелдерин күөсүдери болгаш партиянын база куруенин сагыла-чурумну хажмы-дар чоруктары болдурбаам» база партийжи харыскаа дугаайнда болгаш өске-даа айтырылган чугаалажып турар. Оон-биле чергелешир СЭКП-нин Программалын болгаш Устав негелдеринин дугаайнда айтырылган талаа-биле өөредилгени СЭКП райкому аге организацияларын секретарынын, партбөдүктүн организасчылары болгаш анык коммунистер-биле өрттирип турар. Өөредил-

гелер партийжи харыскааны бедилеринге дөшпөг бооп турар.

Амыг үеде өртпү түрар партия документинин солугурунуну коммунистерин политиктиг болгаш күш-ажылчы идекпейлиг күөсүдери улуг илгини берген. Оон-биле холбаштыр СЭКП райкому партийжи даалга дугайында анкетыны тараткан. Мацаа мындыг айтырылганы кир-ген: партийжи кандыг даалганы күөсүдөп турарыл, даалга чок болза, чыдалааны чуга, неделада оон күөсүлгелеринге чеже хире үени чарыж-ап турарыл, берген даалга силернин күзөд-сонуггалынарга тааржыр бе? Коммунистерин бот-идекпейлиг бедилер талаа-биле сүмөкөр кандыгыл дөш чиктеги айтырылганы кирген. Индыг анкетаны амылап кылганы, коммунистерге даалганы шык хуваал, оон күөсүлгелерин организас-политиктиг бедилеринге салдарын чедирген.

Оон-биле калы парторганизаациялар партийжи сагыла-чурумну хажмып турар чамдык кижилер-биле шынгым сайбарыгынын кылып, негелдени күөтөдирген. Мурнууда кылган чазыгларын чот-гүр түнелди унауруп, боттарынын амаалкы ажылы ак сеткилдиг, партийжи өзү-биле күөсүдөп турарларын партия талаа-биле хемчег-лерин дүжүргүзгөн. ыччалаа-

Танаа-Херел Хертекович Чошкак 1968 чылда төрүүр хой калдары өгөтсөн. Оон бээр ниитини малынчы баш сагыш өстүрер, оон продуктудуун бедилер дөш бо дүндү бирил, мергежилни үдүрүп келген. Дуржулгалыг хойжурларын бедик көргүзүлгелерин канч чедип ап турарын ол халдыр өөренип көрүп, амылгыча айтылап келген. Өтүткөч өөрөндрдөй чоргоп, Шынал-да, мур-накчыларга денештер, оларны дөшө-салгаар дөш. Чош-кааны үдүрүп келген кызыл күш-ажылчы багыт өвөс түнелдерин берген.

ХҮЛЭЭЛГЕ — КЫЗЫГААР ЭВЕС

Танаа-Херел Хертекович Чошкак 1968 чылда төрүүр хой калдары өгөтсөн. Оон бээр ниитини малынчы баш сагыш өстүрер, оон продуктудуун бедилер дөш бо дүндү бирил, мергежилни үдүрүп келген. Дуржулгалыг хойжурларын бедик көргүзүлгелерин канч чедип ап турарын ол халдыр өөренип көрүп, амылгыча айтылап келген. Өтүткөч өөрөндрдөй чоргоп, Шынал-да, мур-накчыларга денештер, оларны дөшө-салгаар дөш. Чош-кааны үдүрүп келген кызыл күш-ажылчы багыт өвөс түнелдерин берген.

Юбилейге адлариктык чарышка күш-ажылчы чедиринерин дөш Танаа-Херел Хертекович Чошкакты Тыва АССР-нин Дэди Советинин Президиумуну Хундусал бижин-биле шаанат. Хойжуну ол күш-ажылчы улам сорук кирген.

Хойжу амылгыч баштайгы эки көргүзүлгелеринге, өөрөөн, ыччалаа-даа анал оон сеткилдиг солугурунга, чедиринин дөш чуткүлдүг ажылы күөтөдирген. Тоску беш чылдың шийит-пиринг чылдында мал амыл-дарчыларынин Бүтү-өвилел социалисттик чарышынга идекпейлиг киржир дөш совхоз-тун сурагыл хойжуну, Социалисттик Күш-ажылдыг Маадыры Уин-оол Андреевич Бавуун-оолду социалисттик чарышка ол кийтирген. Күш-ажылчы маргылда Танаа-Херел Чошкак аныктык өөредилге болган. Мурнакчы малчынныг хойну ажаап, өөтүрерин дика хой амык чедире турткан. Анында ол аргаларын амык калдарчы өөренип алган.

СЭКП Топ Коматединин чарыга, совет уауска Кий-гырыны номчуп олуро, бисте чедир амылгычтарын турар жураавыра дугайын кижик болюкчон-ла сактып калдыр. Бо улаада бистин «Мур-накчы» колхозта дүжүт дугаайын чугаалаар болайдыр мев.

Колхозтун тарылаа шөлүгү кодууру сугаттыг чедир. Ыччалаа-даа өрткөн чылдыг бир гектардан ортумаа-биле тараа культуразында 6-7 центнер дүжүтү ажаап алган. Бо дөрге, кончур өвөш дү-

тараанын бир гектарында-на 18 центнер дүжүтү өстүргөн. А. Кавчыр колхозтун дүржүлдүгүг, чылдын-даа чалай дүжүтү өстүрүп келген сугатчыларын бирөөн. Эрткен чылын ол 20 гектар шөлүгү бир гектарында-на 18 центнер дүжүтү өстүргөн.

Сугаттыг черден чаагай дүжүт өстүрер талаа-биле дуржулгалыг мурнакчылар бисте бар-дыр. Индыг түрүкче, ниити дүжүт чавыс. Оон чыл-дагыны чүдөө? Ол дөрге, сугуу чоп ажыглаагында, сугатчылар-биле керээ чар-

Бараанны—чонга

«ЧЕЛЭЭШ—703»

Козиний аттыг завод «Челэш-703» деп онууг хузап амышын кылар тасовение приемнистерин бүдүрүп илгезин. Чаа продукцияны ишчедил алдырып чоруганы коллектин чедиринерин шийитирген.

Бо чылдын заводтун конвейеринге «Челэш-703» деп 150 муң приемнистерин кылып бүдүрер. Олар идегелди ажыл-дар, тодаргай көргүзүр.

ЧУРКУТА: телевизиорлар элтээр конейер. М. БЛОХИННИЦ фотозу. (СЭТА-нын фотохроникам).

СУГГАТ—ИДЕГЕЛДИГ МАГАДЫЛАЛ

жүт-дүр. Ыччалаага колхозтун тараа шөлүгө бедик дүжүт өстүрүп алдырып арзыг чок болганы оо деп айтыр-гып тургусунар-дыр. Чүте индыг боор, Арта бар. Ол дугаайын бистин мурнакчы сугатчыларынын дуржулгалыг тодаргай балдыкчы турар. Тодаргайларга, Кавчыр Ар-бай-оол, Баавымма Ан-оол, Оскур Кара-оол озар өрткөн чы-лын гектар бүрүндө-на 15-18 центнер дүжүтү өстүрүдөр. Индыг болюда бистин колхозтун тарылаа шөлүгү эки сугатары тургаш, чаагай дүжүтү өстүрүп бо-луруну арзыг бар ишкана-жыл. Хойжулар Донгак Анд-оол, Кок Серенот, Донгак Доржу озар 17 га черин суга-гарган, оон бир гектарында-на 16 центнер сизгени кезип алганыр.

Шыналды акыр дүжүт алган-да дөш чамдын сугатчылар анша шааналы-да алган. Эң мангылы чоламы Баавымма Ан-оолду млектаар керек. Оон чогуу кылып турар ажылы чылаачы-да бола. 1973 чылда чолаачылавынча, чер сугатар күзөлин илдеткен. Ин-чангап колхоз баштаар чери анал 15 гектар кымыл-тасты быжыгалап. Ажылдан чалайг үдөү, эң мангылы дымшамыр хүшнерде, амылдап тургаш,

бас, оларын эки хандырбаамы-да. Ол чоруктап уштунары-биле бо чылдын организастыг чамдык хемчеглерин колхоз ап өгөлдөн. Сугаттыг черлерде 600 тонна өдөкти төккөн, оон соонда анал 50 тонна мнерөлдүг чемшичдылгени төгери көрдүнгөн. Бо дөрге, ам-даа өвөш-түр. Ычанган ону чоорту көүдөдир ачаар. Сугуу арте бадырчы-биле бута дөшүн февраль айда-ла белет-көн өгөлдөн. Бардын суундан үчкөн Баавымма-Аламын бута дөшүндө лашты төккөн, доккуу найжааларын туткан. Донту дүргөн арте-биле бута дөшүндө доурак төп каан. Ычанган чакык суг-биле черин сугатарып өгөлдөрин планнап турар. Сугатчыларын семинары база өрттирген.

УКРАИНА:

Чигир свёклазын тарып эгелээн Черкассы области механ-изастыгын 1250 артылар дүжүт свёклазын тарып эгелей берген. Олар ол үнелги техниктиг культураны 135 муң гектар черге, тодаргай-лаарга, бүгү тарылганы он-ун төс кезээнин хей черге күш-ажылдын өвөш чары-галдын үндүрүп тургаш, өстү-рер деп шийтирилээн.

Социалисттик Күш-ажылдыг Маадыры Петр Журавский-нинге чамылган. Соелуг үш чыл дургүзүндө оон зөө-нонуңга свёклазын ортумак дүжүт гектар бүрүндөп 395 центнер болган. Бир центнер продукция бүдүреринге чарыгдан үези 30 минута чедир кызырмаган, а бөт-үннүз 1 рубль 39 копеек чедир чин-гән. Ужуражышкынын киржикчилери чаарткычтын дуржулгалын кичээлдегид өөренип алган, оон зөөноу-биле социалисттик чарыштын керээниңе ат салгаш, гектар бүрүзүндө 350—450 цент-нер свёкла өстүрерин хү-злөгөннөр.

БЕЛОРУССИЯ:

Дүжүт дугайында сагыш салышкын Кыжын септетинген «МТЗ-50» деп тракторларын дыка хей кезектерини адилээр хуусааны азын каш катан узаан. Ол дугайында Минск-ниц шестерия заводунун ин-женерлер болгаш амылчылар улуг сагыш салган, олар тракторларын бедилеринге херегаларыны шийитип иштин дугайларын «Сельхозтехника» селтеге кылар бүдү-рүлдөгөргүнө кылып берген. Агелаттарын үрелиңел өвөс чоруйун бедилер дөш тракторуну яны-бүрү кезек-теринин пластик деформаци-янын изидип тургаш кылы-рын амылдап турар.

Чижээ, газ хуваар механи-зминн чаа технологияга таузар кылган шестерияларын бир комплектиңи тракторларын болгаш комбайннын «СМД-60» деп шимчедичинини бү-гү адилээр хуусааныга чедер. Кезээде калбаа-биле неп-терөөн «ГАЗ» маркалыг авто-мобилерге ол чаа шестерия-лары амылгыларга, олар он-он муң километрлерин немей ар-тыкка өртөр. Волгоградтын, Челябинскинин болгаш Ки-шинёвтү тракторларынга хер-рек артык кезектер база бы-жыг алганыр. Оон амында механизаторларын техниканы амылгыларын амыктыг бо-лдуру дыка бедир.

АРМЕНИЯ: Музыка школазынын чаа баканы Армян ССР-нин Вардениге музыка школазынын чаа баканын тутуу доозулган. Анаа 200 уруглар фортелиан, скрипка болгаш виолончель ойнап өөрөндрөр. Чаа школа — кичээл эрт-тер дөшөп кластер, кон-церт үндүрүп ийн зал, өө-реничилерин тускай бетке-ри кабинеттери бар. Республиканын Арташат, Массис, Нюмберин, Гутарк районнарында музыка школа-зы бо чылдын ажылдыг кир-ген. Ам Арменияда 90 музыка школазы амылдап турар. Ы-на 17 муң хире уруглар өөренип турар. ВАРДЕНИС. (СЭТА-нын мөрр.).

СПОРТ * СПОРТ * СПОРТ * СПОРТ * СПОРТ * СПОРТ

КУБОК—СТУДЕНТИЛЕРДЕ

Хостуг хурешке Тыва АССР-ниң бирги чери дэш маргылдаа хөгжүм-шпи театрына ийн хүн үргүлүдөөш доозулган.

Республиканын хостуг хурешке мергендиги моголери илереттиген.

48 килограмм чедир деңгизге Тес-Хем районун могош Валерий Вазаан чемпионо болган. Ийги чери Алексей Херек (Ак-Довурак), ушкуну — Валерий Саая (батыш институту) ээлээн.

ССР-ниң спорт мастери Михаил Оюн (Кызыл) 52 килограмм чедир деңгизге тергидөөн. Таңды районун төлөөн «Тилелге» совхозта чолаачи Игорь Быптан-оол чедирининг хурешки, ийги чери алган. Валерий Бичет (Тес-Хем) ушкуну чери ээлээн.

57 килограмм чедир деңгизге 46 шилдикке икчи хурешкен, агаа хоочун мого спорт мастери Чопчек Болат (Кызыл) республика чемпиону болган. Спорт мастери кандидат Николай Монгуш (батыш институту) ийги шаңчалаа четкен. Сибирь кубогу дэш Меркурова болган улуг маргылдаа кирешкен, ССР-ниң спорт мастери кандидат Владимир Момте

Чадамба (Кызыл) ушкуну чери алган.

Ак-Довурактын төлөөн спорт мастери Федор Ондар 62 килограмм чедир деңгизге эң-не шыраа, мергендиги мого болган. Ол Тывага спорт мастери адын баштай чедир алган моголери билирден. Хоочун мого агаа спортун калбай белекелди ургучу чорудун, аныктарга арга-дуржулгааи дамыдып боор дэш кызымк ажылдан турар. Ийги чери Чоюн-Хемиктин төлөөн спорт мастери кандидат Сергей Седебал, ушкуну — Лайдыл Кызыл-оол (батыш институту) ээлээн.

68 килограмм чедир деңгизге ССР-ниң спорт мастери Ооржан Чадамба (Кызыл) республика чемпиону атты чери алган. Кедр уезин башчы Олег Доржу ийги чери ээлээн. Владимир Херек (Чоюн-Хемик) ушкуну шаңчалаа четкен.

Спорт мастери кандидат Владимир Биче-оол (Кызыл) 74 килограмм чедир деңгизге бирги чери ээлээн. Ийги чери Бай-Тайга районун могош Хомулук Демир-оол, ушкуну — Виктор Сумбаа (Монгуш-Тайга) алган.

Батыш институтунун студентиз, спорт мастери кандидат Вячеслав Кара-Тонгун 82 килограмм чедир деңгизге республика чемпиону болган. Чоюн-Хемиктин төлөөн Куулар Бадм-Очур ийги, Бай-Тайганын могош Николай Сопин ушкуну шаңчалаа четкен.

90 килограмм чедир деңгизге Леонид Симаков (батыш институту) тергидөөн. Ийги чери хоочун мого Александр Опера (Таңды), ушкуну — Сергей Даныш-Белек (Улуг-Хем) ээлээн.

Национал спорт талазы-ба

ле РСФСР-ниң спорт мастери Доспан Найдан-оол (Улуг-Хем) чус килограмм чедир деңгизге, оон өрү деңгизге ол-ла районун могош Монгул-оол Биче-оол республика чемпиону болганнар.

Команда талазы-биле бирги чери Кызылдың батыш институтунун студентлери алган, республиканың спорт комитетининг кубогу бирги чериниң диплому-биле шаңчалаа. Ийги чери Кызылдың, ушкуну — Улуг-Хем районун командалары ээлээн, ийги, ушкуну черин дипломнарын алган.

Бирги чери алган моголере республика чемпионууну коонарын, өрөктик белектерин, мактал бижиктерин берген. Ийги, ушкуну чериниң элжоннерге мактал бижиктерин тыгываан.

Маргылдаа шылгарган моголере тускай шаңчалдарын тыгываан. Тывага чедир азыр-биле күтүлдүг хурешкен дэш ВЛКСМ обкомунун шаңчалаан Ондар Оюн-оолга (батыш институту), кадым-дошкуну эвес, элти-өвилең хурешкени дэш «Тувинская правда» солунуну шаңчалаан Олег Доржун (батыш институту), эң чараш аргаларын ажылгааны дэш «Шын» солунуну шаңчалаан Алексей Херекке (Ак-Довурак) тыгываан.

ЧУРУКТАРА: (үстүндө куду) республика чемпионнары, национал спорт талазы-биле РСФСР-ниң спорт мастери Доспан Найдан-оол, спорт мастери кандидат Владимир Биче-оол, 57 килограмм чедир деңгизге ушкуну чери алган, чоокта чаа спорт мастери кандидат болган Монте Чадамба. Адаанда хурешкенде.

ФЕОКТИСТОВТУҢ ФОТОЛАРЫ.

ЧОГААЛЧЫ—ДАЙЫНЧЫ

Чогаалчы Константин Михайлович Симонов «Директор болган олүгээр», «Солдат болуп торуттумес», «Сөөлү чай» деп трилогия дэш 1974 тында Ленинград шаңчалаа тыгывына ийн үндүргөн.

К. М. Симоновтуң бүгүн чуртувустун номчуучулары эки билер.

Константин Симонов 1915 чылда төрүттүгөн. Бодунун антартурлуг ажылын шүдүкчү болуп эгелээн.

Константин Симонов Ада-Чурттуң Улуг дайыны эгелээрининг мурунда-ла Европада болган Азияга болуулаан «эңг чергер» барып, дайын чорудугаларына журналист болуп киришкен.

Константин Михайлович — дайын болаш мыакшал дугайында бүгү чуртта тарай берген шүдүктерин автору. Дайын сөөлүндө «Ошкуну болган дайыналар» деп шүдүк чындамын үндүргөн.

Симонов янзы-бүрү үелерде «Бистич хоорайыстан оол», «Орус айтыры», «Өскениң хөлөгези», «Дөрт дугаар», «Орус кижилер» болган өске-ла шилерин бижээн.

Симоновтун иштерининг апарган романында «Хүшпер болган дүйсөт», «Чопек талазы-биле өөрүк» хамаарык.

Чогаалчының сөөлү ачым — Ада-Чурт дайынын дугайында трилогия — бистич үеининг антартуралык эң дээр чогаалдарының бирээси. Ол кайгамчык эпопея — дошун дайына бистич удузууска тураскаал болган.

ЧУРУКТА: К. Симонов бодунун ажылдар черинде чогаалчы Яков Козловский болган Абхазияның Улуг шүдүкчүзү Баграт Шинкуба олар-биле кады олар.

В. МАСТОЮВТУҢ ФОТОЗУ (СЭТА-ның фотохроникасы).

Делегей чемпионатында

Хоккей талазы-биле делегей болган Европа чемпионатының бирги кезээниң оюнлары доозулган. Ам дээрленде турнир таблицада ЧССР-ниң командазы 12 сан-биле баштан турар. ССР-ниң шилдик командазы 10 санга, фин спортчулар ушкуну черде, оларның саны 8.

Воскресеньеде Швеция биле Польшанын, Финляндия биле ГДР-нин командалары ойнап. Шведтер 3:1, финлер 7:1 түнөөлүг тилелеге четкен.

Маргылдаа эгелээн

Футбол талазы-биле ССР-ниң чемпиону ат дэш дээди черининг 16 командаларының арасында маргылдаалар эгелээн. Олар арасында ийн-ийн ушкунука кылдыр болган ноябрь 17-те чедир ойнаар.

Баштайгы болган сее оюннарда Алма-Атанын «Кайра» Москва динамочулары 2:1 санга уткан, «Пахтакор» биле «Зенит» (Ленинград), Киевтин динамочулары биле Заря (Ленинград), «Карпаты» (Львов) — «Черноморье» (Одесса) оларын маргылдаан 1:1 санга ден болган.

«Шахтер» биле Москванын спартакчыларының оюну 0:0 түнөөлүг доостура. Кайра-лала талазында 11 метрден бөмбүк кире тентерге, баала-ла 3:3-тү кирип, хайым-буулан.

Тбилисинин динамочулары ЦСКА-ның командалыгына 1:3 сан-биле аштырган. Ол дээр бодунун шилдик динамочуларының сөөлү 16 күн дүргү-анда баштайгы аштырышыкын-дыр.

Москваның «Торпедо» командида Ереванга ССР-ниң чемпиону «Арагарты» 1:0 сан-биле тилэээн.

(СЭТА).

ТҮҢНЭЭН

Кызылдың батыш институтунун филология факультетининг үлүк курсчулары өрөдүгө чыныгы ушкуну удузуна республиканын школарына практика эрттирген.

Кедр уезин орус даш болган литература башкылары практика түнөөниң тускай конференцияга чугаалашкан. Студенттер Павел Сарылар, Тас-оол Моңге, Людмила Казанцева, Сергей Овчинников болган өскелер-даа практиканы эки эрттирген. Студенттер практика үезинде өөренип, билин алган чүдүлдериң талазы-биле арга-дуржулга солчуларына организаал.

Ш. СУВАН.

УЖУРАЖЫЛГА

Тыва АССР-ниң Иштиги херектер министрствозунун килиц эрлекчилери чоокта чаа республиканын бүгү чогаалчылары болган журналистер-биле солун ужуражылганы организаалган.

Тыва АССР-нин Иштиги херектер министрининг ораакчысы Ф. И. Дажы ол ужуражылганы ажиткан.

Социалисттик көрүм-чүрүмү камгалаар талазы-биле бистич ажылдакчыларымыс биче эвес ажыл-херектерин кылган турар. Олар канды-лаа үе — дүне болган хүндүс-лаа совет кижилерин тайбын ижин, культурут дыштанылгазын, социалисттик өңчү-хөрөгиниң караа огу дег камгалап турар. Эргинин артышкынары кадым-лаа хевирге илереп келир болза, олар доораз-на сой-галап илдерип.

Чечен чогаалдын болган уран чүдүдүн ажылдакчылары — чурокчулар, чогаалчылар, артистер кайы-лаа үеде бистич ажылымыс-биле хавы харылаалыг. Ичингаш богуң баала-ла өөрүкчүдү-биле ужуражып турарымыс бо-дур. Бистич берге болган харысалгалыг ажылымыстын дугайында чурокчулар, чечен чогаалдар моон сонгаар-даа көвүдээр боор дээрзин ол чу-гаалаан.

Он соонда килиц эрлекчилери В. Федоров, В. Евтешичев, Н. Козлов болган өскелер-даа тус-тус килицтерин хун-бүрү кылдып турар ажылдарын таныштырып чугаалаан.

Чогаалчылар Л. Чадамба, С. Пюрбю, С. Сүрүң-оол, О. Сувакит олар чүве чугаалааш, тыва чечен чогаалга мелиция ажылдакчыларының өвүр-хевирин көргүскен төлөп-тик чогаалдар моон сонгаар-даа парлааткылар дээрзин баян-дыктааннар.

Х. ОЯДАН-ООЛ.

АРТИСТЕР КӨРҮКЧҮЛЕРДЕ

Республиканын хөгжүм-шпи театрынын репертуарында кааза чогаалчы Балтай Мухамеджановтун «Шорум ийнаан» деп каттирылчы комедиязы кирген билер бис. Ук шиини театрын кол режиссеру, Тыва АССР-ниң алдарлыг артисти С. Оюн болган режиссер Н. Валь оларның чедирининг тургусканын, ук комедияны Кызылдың болган Эрин, Тес-Хем районнарын көрүкчүлери көргөт үнөөлөр. Шиини кижилерин алды кижик. Рольдарда театрының хоочун салгалынын артистери чедирининг ойнап турарлар.

Калбак-делем Төрөэн чуртувустун янзы-бүрү булунарындан кандыг талантынын артистер бистич Совет Тыва-вискаа залдан келбейн турар дээр. Оларын бирөөзине Читаның күрүне филармониязынын «Аянга» деп бурят эстрада ансамбли хамаарык. «Аянга» бистич республиканың бир ай ажыг чедирининг ойнап чоруп турар. Ол алды районнарын база Кызыл хоорайның национал округтун биче-буурай кижилеринин уран талантыны баралаалдык, чонуну хундуктелин чаалап ал келген.

Байкал ичиндэн аалдан келген ансамблидин артистери дүүн Тес-Хем районун «Чодураа» колдуозунуң чоңуга боттарынын аян-ийрин баралаалган. «Аянга» бо районун уурларын эргининг соонда, кожанында Эринге баары маршрутта кирип турар.

Ансамблидин программазында совет, бурят, моол композиторларын ырлары, орус, бурят, эвенк таңчалар болган өске-даа солун номерлер кирип турар.

БИСТИҢ КОРР.

СУРГУУДААРНЫҢ КҮЖҮ-БИЛЕ

Бистич уран чүдү үнөөлөө-эинге дыштайылга кежээлери бо-ла эрткилээр. Ийги курсулар чокка чаа «Утундурган парламент» деп оюн кезээни эрттирген. Дыштанылга кежээни ин спенарийни школага өөренип эртен төөгү, география сай, чурулга артемнерининг программазына үнөөлөөн турган бижээ.

Дыштанылга кежээни колдууна оюннарын тургустунган. Чүге чөөне 2-ги күрүсчү-тилерге солун кежээлери организаалган. Ийги курсулар чокка чаа «Утундурган парламент» деп оюн кезээни эрттирген. Дыштанылга кежээни ин спенарийни школага өөренип эртен төөгү, география сай, чурулга артемнерининг программазына үнөөлөөн турган бижээ.

Дыштанылга кежээни колдууна оюннарын тургустунган. Чүге чөөне 2-ги күрүсчү-

АҢЧЫЛАРГА

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелинин айтышкыныга дүүшүрт 1974 чылдын апрель 27-ден май 6-га чедир үеде кара-куштарын чакырып апарашкынын чөпшээрээн, ону аңчылар нитилелинге быжыгалаан черлерге, аңчыр-тывыш ажыл-агый черлеринин девискээрлеринге чорудар. Бир аңчы хүнде-ле ийден хөй эвес кара-кушту өлүрүп болур.

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелинин чанында аңчыр-тывыш ажыл-агый эргелели.

Н. ШОИДАА.

ЧАРЛАА

Караа нүзүлбөстөрүнүн Бүгү Россия нитилелинин Тыва республика нитилелинин Чоюн-Хемчик районда эге организаациязының чинтен төгери таңмазын болгаш булуң-нуг штампанын күш чок деп санаар.

телевидение

АПРЕЛЬ 16-ДА

КЫЗЫЛДАН 18.00 — «Грузия» — тоолда база чөгүм фильм. Хроника документалдык фильм. 19.00 — Уруттарга. Мультифильм. 19.20 — Телемеддээр. 19.30 — «Кипрининг мальялары». Кыска фильм. 19.50 — «Политикте болган экономикте өөрдүлге системанын өөрдүлге чымын организаация» — «Бистич планетаныс».

Дамчыдылга. 20.20 — Кыска фильм. 20.30 — «Кижик болган хойду». Дамчыдылга. 21.10 — «Казах ССР»: Кыска фильм. 21.20 — Телемеддээр. 21.25 — «Казакстаннын кино уран чуулу». Эрте-тайгалык фильм. 21.35 — Чарлаалдар, реклама. 21.40 — 23.15 — Н. Авкилов «Солдаттың кадымы». Республиканын хөгжүм-шпи театрынын шиини.

К И П О

АПРЕЛЬ 16-ДА

«НАПЫРАЛ»: «Ыңаап Оожук океанына» 3.30, 11.25, 13.20, 15.15, 17.10, 19.05, 21.00 шактарда.

«ПИОНЕР»: «Дүн чорукку кижик» 9.00, 10.30, 15.20, «Ыңаап чораш савер бее» 12.00, 13.40, 17.20, 19.00, 21.00 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: «Азияла дайыншыл тыгында» (2 серия) шактарда.

«Ыңаап кадды» 15.00, 20.00, «Чиндөө эртин» 17.40 шактарда.

«ВОСТОК»: «Чорен биле Скродан» 11.00, 15.00, «Хоран сген» 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.

«ЭНЕРГЕТИК» КҮЛБТУРА БАЛЫҢНЫҢ: «Сени түн-мел» (7-чи кезээ) 16.30, «Амык Хуарес» 18.00, 20.00 шактарда.

СОЛУН НЕДЕЛЯДА 6 КАТАП ҮНЕР

ДЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕСИ: 667000

Кызыл. Шетинкин-Бравченко кудумчуу, бажы № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ. Редакторун 24-63, редакторун ораакчыларынын 35-24, пропаганда килдизинин 23-54, харысалгалыг секретарынын 23-35, партияны амы дйрал килдизинин 37-13, культура килдизинин 23-54, кедээ ажыл-агый килдизинин 21-47, улутчу килдизинин 22-64, чагаа килдизинин 41-27, информация база совет тургузту килдизинин 20-60, бухгалтерянын 31-75, корректорларын 27-41. Солун келбейн барганга 32-75 телефонча долгаар.